

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer
der Staten-Generaal
Plein 2
2511 CR Den Haag

Afschrift aan de Voorzitter van de Eerste Kamer
der Staten-Generaal
Plein 2
2511 CR Den Haag

Datum 7 januari 2010

Ons kenmerk BS/2009023378

Onderwerp Antwoorden op de Kamervragen van de leden Haverkamp,
Knops (beiden CDA) en Peters (GroenLinks) over de vrijlating
van Somalische piraten

Graag bied ik u mede namens de minister van Buitenlandse Zaken en de minister van Justitie de antwoorden aan op de schriftelijke vragen gesteld door de leden Haverkamp, Knops (beiden CDA) en Peters (GroenLinks). Deze vragen werden ingezonden op 21 december 2009 met kenmerk 2009Z25086.

DE MINISTER VAN DEFENSIE

E. Van Middelkoop

Schriftelijke vragen van de leden Haverkamp, Knops (beiden CDA) en Peters (GroenLinks) aan de minister van Defensie over de vrijlating van Somalische piraten. (Ingezonden 21 december 2009)

1

Kent u het bericht "Marineschip laat piraten weer gaan"? 1)

Ja.

2

Deelt u de mening dat met de vrijlating van deze piraten niet alleen een zeer slecht signaal wordt gegeven aan andere piraten in regio, maar daarmee ook het langere verblijf van het fregat in de regio ter discussie komt te staan? Zo nee, waarom niet? Zo ja, welke stappen gaat u nemen om de berechting van nog te arresteren piraten in de regio toch op zo kort mogelijke termijn plaats te laten vinden?

De vrijlating van de dertien piraten is buitengewoon onbevredigend. Voor het feitenrelaas over de vastneming van de dertien piraterijverdachten door Hr.Ms. Evertsen en de stappen die worden ondernomen om te komen tot berechting van piraterijverdachten in de regio verwijst de regering naar de brief 'vastneming dertien piraterijverdachten door de Hr.Ms. Evertsen' van 22 december 2009.

3

Kunt u aangeven hoe het kan dat er sprake is van vrijlating van deze piraten, terwijl er tussen de EU en landen in de regio uitleveringsverdragen zijn om de berechting van piraten te regelen? Kunt u daarbij aangeven waarom de uitlevering aan deze landen nu wel problemen geeft, terwijl eerder piraten zijn uitgeleverd op basis van deze verdragen? Kun u ook aangeven of andere deelnemende landen van de EU Atalanta-missie problemen hebben met de overdracht van gearresteerde piraten?

5

Bent u bereid de werking van de uitleveringsverdragen met omliggende landen in EU-verband te bespreken, zodat deze verdragen zo worden aangepast dat uitlevering van opgepakte piraten altijd op korte termijn na arrestatie plaats kan vinden? Zo nee, waarom niet? Zo ja, bent u bereid de Kamer van deze gesprekken te informeren?

Voor de details ten aanzien van de EU-overdrachtsovereenkomsten met de regio en de besprekingen die in dit kader hebben plaatsgevonden verwijst de regering naar de brief 'vastneming dertien piraterijverdachten door de Hr.Ms. Evertsen' van 22 december 2009. De overeenkomst tussen de EU en Kenia over de overname en berechting van piraterijverdachten bepaalt dat Kenia piraterijverdachten die door Atalanta zijn vastgenomen, zal overnemen. Het is de eerste keer sinds de totstandkoming van deze overdrachtsovereenkomst dat Kenia de overdracht van piraterijverdachten die door Atalanta zijn vastgenomen weigert. Van Kenia mocht tot op heden geen motivering voor dit besluit worden ontvangen. Het is nu zaak dat de EU op korte termijn met Kenia in overleg treedt over de Keniaanse bezwaren ten aanzien van het overnemen van deze piraterijverdachten. Ook de besprekingen met Tanzania over meer betrokkenheid bij de regionale berechting van piraten zullen met spoed moeten worden hervat. Nederland heeft de EU reeds opgeroepen tot gesprekken met beide landen en zal zich onverminderd blijven inzetten voor het stimuleren en ondersteunen van berechting in de regio. In het reguliere overleg met uw Kamer informeert de regering u graag over de voortgang van de EU op dit terrein.

4

Is er overleg geweest met andere EU-lidstaten over het overdragen van deze gevangenen aan schepen die nog langer in de regio zouden blijven zodat Hr. Ms. Evertsen niet langer gegijzeld zou worden door deze piraten maar ze er toch voldoende tijd was voor het vinden van een oplossing? Zou het juridisch mogelijk zijn geweest deze piraten over te dragen zo nee waarom niet?

Overleg van het Operationeel Hoofdkwartier van Atalanta met andere EU-lidstaten over de mogelijkheid van tijdelijke overdracht van de verdachten aan andere marineschepen van deelnemende landen met het oog op overdracht aan Kenia heeft plaatsgevonden. Dit proces nam veel tijd in beslag omdat de beslissing tot overname op nationaal niveau moet worden genomen.

In de avond van 17 december kon de EU Hoge Vertegenwoordiger Ashton niet anders dan vaststellen dat inspanningen om Kenia tot overname te brengen niet alleen tevergeefs waren geweest maar ook dat er geen grond was te veronderstellen dat van voortzetting van die inspanningen op afzienbare termijn positief resultaat verwachtbaar was. Een tijdelijke overdracht naar een ander schip was met die constatering niet langer aan de orde. Het Operationeel Hoofdkwartier besloot vervolgens tot het vrijlaten van de verdachten.

6

Zijn er met landen in de regio financiële verplichtingen aangegaan rondom de overname van piraten dan wel hun berechting of wordt er op een andere wijze steun gegeven aan deze landen? Zo ja waar bestaat deze steun uit en bent bereid deze steun op te schorten nu blijkt dat de afspraken niet worden nagekomen zo nee waarom niet?

Ten behoeve van effectieve berechting van piraterij bij Somalië investeert de internationale gemeenschap in regionale capaciteitsopbouw voor piraterijbestrijding. De EU acht het van belang dat de rechtspleging in landen die piraterijverdachten berechten, wordt versterkt. Daartoe financiert de EU een programma van het VN-Bureau voor drugs en criminaliteit, UNODC, in Kenia. Het gaat dan bijvoorbeeld om training van rechters en officieren van justitie. Het feit dat Kenia niet akkoord is gegaan met de overdracht van dertien piraterijverdachten onderstreept dat verdere inspanningen nodig zijn om te komen tot effectieve berechting in de regio. In de Contactgroep over piraterij bij Somalië zal de komende tijd, mede in het licht van de recente ontwikkelingen, moeten worden gezien hoe daaraan het beste kan worden bijgedragen.

7

Heeft u ook overwogen de piraten desnoods in Nederland te berechten? Zo nee, waarom niet?

Ja. Conform de afspraken binnen Atalanta heeft de EU eerst Nederland de vraag voorgelegd of het de verdachten zelf kon en wilde vervolgen. Berechting in Nederland was weliswaar in beginsel mogelijk (Nederland heeft universele rechtsmacht als het gaat om piraterij), maar lag niet in de rede omdat afgezien van de vastneming door de Nederlandse marine geen Nederlands belang of aanknopingspunt bestond. Dit criterium stemt overeen met de oogmerken van onze deelname aan Atalanta. Op vrijdag 4 december jl. heeft Nederland het

Operationeel Hoofdkwartier van Atalanta conform geldend beleid geïnformeerd over het besluit van het OM onder de huidige omstandigheden niet tot vervolging van de verdachten over te gaan. Conform de in het kader van operatie Atalanta gemaakte afspraken, is vervolgens door de EU bezien of de verdachten aan een land waarmee een verdrag is gesloten konden worden overgedragen.

8

Is er een causaal verband tussen het bekend maken van het besluit om de piraten vrij te laten en het sluiten van de laatste vergadering van de Tweede Kamer der Staten Generaal in 2009, zo ja waaruit bestaat dat verband dan en zo nee op welk moment heeft u het besluit genomen de piraten vrij te laten. Kunt u bij de beantwoording van deze vraag op de minuut precies aangeven wanneer het besluit in den Haag genomen is, wanneer dit aan de commandant is medegedeeld, wanneer de piraten in vrijheid zijn gesteld en wanneer het persbericht naar buiten is gegaan?

Nee, het besluit tot vrijlating is een EU besluit geweest. Zoals gesteld in de brief van 22 december heeft de EU Hoge Vertegenwoordiger Ashton op donderdagavond 17 december geconcludeerd dat alles in het werk was gesteld om een oplossing te vinden, maar dat dit niet tot het beoogde resultaat had geleid. Dit was voor het Operationeel Hoofdkwartier van Atalanta aanleiding om te besluiten tot vrijlating van de dertien verdachten. Hr.Ms. Evertsen kreeg nog dezelfde avond van het Operationeel Hoofdkwartier de opdracht de verdachten in vrijheid te stellen. Na een medische keuring zijn de verdachten in de nacht van 17 op 18 december net buiten de territoriale wateren van Somalië overgezet in de door hen gebruikte skiff. Voorzien van voldoende brandstof, voedsel en water zijn zij richting de Somalische kust vertrokken.

9

Kunt u deze vragen vóór dinsdag 22 december 12:00 beantwoorden?

Wij hebben ons daarvoor ingespannen. Op dinsdag 22 december jl. heeft u reeds de eerder genoemde brief ontvangen met het verslag van de vastneming van, de overdrachtsbesprekingen over en de vrijlating van de dertien piraterijverdachten.

1) NOS, 17 december 2009